

Formanden orienterer

Indhold

1. Sidste nyt: gifte præster?
2. Spørgeskemaet om familien og dets følger
3. Debat om gengiftes adgang til kommunion
4. Misbrugssager
 - 4.1. England: mand anlægger sag mod kirken
 - 4.2. Bispedømme anlægger sag mod et andet bispedømme
 - 4.3. Argentina: pave Frans lukkede øjnene
 - 4.4. Vatikanet undersøger beskyldningerne mod kardinal O'Brien
 - 4.5. Italien: kirken vil ikke anmelde præster
 - 4.6. Vatikanet: ny kommission til beskyttelse af børn
5. Luksusbiskopper

1. Sidste nyt: gifte præster?

Den 4. april var biskop Erwin Kräutler af Xingu i den brasilianske regnskov i privat audiens hos pave Frans. Ifølge et interview, den østrigskfødte biskop dagen efter gav til Salzburger Nachrichten, havde de blandt andet drøftet, hvorledes man kunne løse manglen på præster.

”Jeg fortalte ham, at jeg som biskop i Brasiliens største bispedømme med 800 menigheder og 700.000 troende kun havde 27 præster, hvilket betød, at der højest kunne celebreres messe i hver menighed to eller tre gange om året.” Paven skulle hertil have svaret, at han ikke selv kunne løse alle problemer; det var op til de nationale bispekonferencer at finde løsninger, som de kunne præsentere til godkendelse i Rom. De talte også om ordination af *viri probati* (egnede gifte

mænd), og igen sagde paven, at det var op til biskopperne at komme med forslag i den forbindelse. (*The Tablet 10. april 2014*)

Spørgsmålet om præstecølibatet vil endvidere blive taget op på den næste bispekonference i England og Wales efter at tre biskopper offentligt har udtalt, at de ønsker forbuddet mod gifte præster ophævet. Situationen i Storbritannien er nu også anderledes end andre steder, for i 2011 tillod pave Benedikt, at anglikanske præster, der konverterede, kunne ordineres på trods af, at de var gifte. Ifølge de tre biskopper er erfaringerne med gifte præster gode, ja ligefrem en berigelse for den præstelige betjening af de troende. (*The Independent 18. april 2014*)

Inden vi glæder os for meget over disse nye toner, vil jeg gøre opmærksom på, at hvad der tales om, er ordination af gifte, egnede mænd, ikke om at allerede ordinerede præster får ret til at gifte sig. Det er altså den østkirkelige ordning, som visse biskopper nu taler om at indføre i vestkirken.

2. Spørgeskemaet om familien og dets følger

Selv om biskopperne mange steder vægrer sig ved at offentliggøre de indkomne svar på det amatøragtige spørgeskema, Vatikanet sendte ud sidste efterår, tyder mere og mere på, at svarene ikke har været tilfredsstillende, set med traditionelle kirkelige øjne. Det viser de tal, biskopper hist og her har ladet offentligheden få kendskab til.

Nu har de irske biskopper i en udtalelse erkendt, at kirkens lære om ægteskab og familieliv er ude af trit med irernes hverdag. Der er "især problemer", hedder det, med kirkens lære om sex uden for ægteskabet og ugiftes bofællesskab, skilsmisse og gengifte, prævention og homoseksualitet. (*The Tablet 22. marts 2014*)

Samtidig er der iværksat flere undersøgelser af uafhængige analyseinstitutter. En sådan, omfattende 12.000 katolikker i tolv lande, blev foretaget af det spansksprogede netværk Univision i USA. Ifølge den viste det sig, at 78% af de adspurgte gik ind for brugen af prævention, og 65% mente, at abort burde være tilladt - 8% i alle tilfælde og 57% i nogle. Kravet om gengiftes ret til kommunion bakkedes op af 58%. Men bag tallene skjuler der sig store geografiske forskelle. For eksempel var svarene i de to afrikanske lande Uganda og Den demokratiske republik Congo i langt højere grad i overensstemmelse med kirkens lære end andre steder. Men der var dog alligevel her 40%, der støttede brugen af prævention. 75% af afrikanerne var enige i kirkens forbud mod at give kommunion til gengifte. I Uganda afviste 64% abort - i modsætning til Frankrig, hvor 94% mente, at kvinder har ret til at afbryde et svangerskab i nogle eller alle tilfælde.

Der var en lignende geografisk modsætning i holdningen til kvindelige præster. I Europa og USA var flertallet for, mens der var en massiv modstand i Uganda, Congo, Mexico og Filippinerne. På spørgsmålet om gifte præster delte svarene sig efter de samme linier. Derimod var svarene langt mere overensstemmende, når det drejede sig om homoseksuelle ægteskaber. Nok kunne modstanden variere fra 99% i Uganda til blot 27% i Spanien, men ellers var der i alle lande et flertal, der mente, at kirken ikke burde ægtevi homoseksuelle par. (*The Guardian* 8. februar 2014)

Tallene kan vist ikke overraske, for vi har jo længe vidst, at der på alle disse områder eksisterer markante forskelle mellem den vestlige verden og udviklingslandene, herunder især landene i Afrika. Men det kan godt skabe problemer for sognene i den vestlige verden, når flere og flere af deres præster kommer fra Afrika, Asien eller Mellemamerika, for så står præsten med ét sæt holdninger og de troende, de skal betjene, med ét andet. Vil de i det hele taget kunne forstå hinanden?

En anden undersøgelse blev foretaget af det engelske magasin *The Tablet* mellem 19. februar og 4. marts. 1.400 engelske katolikker angav her, hvad de mente, at paven skulle prioritere højest. Ud for ønsket om, at pave Frans forstærkede kvindens rolle i kirken, satte 73% et kryds, ud for ønsket om, at han skulle gennemføre reformer i Vatikanet 72%, og ud for ønsket om, at han i højere grad skulle fokusere på beskyttelsen af børn 68%. Desuden var der omkring 55%, der ønskede, at han gjorde de kirkelige beslutningsprocesser mere gennemsikkelige. (*The Tablet* 15. marts 2014).

En fælles skandinavisk kommentar, udarbejdet af *Også vi er kirken* (Norge) er efter tilslutning af *Vi er også kirken* (Danmark) og *Vi är också kyrkan* (Sverige) blevet sendt til synodens sekretariat i Vatikanet. (se næste nyhedsbrev)

3. Debat om gengiftes adgang til kommunion

På et konsistoriemøde (et møde for kardinaler) den 22. februar i Vatikanet holdt den tyske kardinal Walter Kasper på pavens opfordring en tale til forsamlingen og

skulle heri have foreslået, at folk, der var skilt og gift igen, efter en periode med anger eller selvransagelse skulle have lov til at modtage kommunionen.

Selv om talen og de efterfølgende debatindlæg holdes hemmelige, kan den italienske avis La Stampa fortælle, at Kaspers tale blev mødt med en storm af kritik, for hovedparten af de kardinaler, der talte efter ham, afviste i særdeles skarpe vendinger hans forslag. Man kunne ikke overse, mente de, at Jesus havde forbudt skilsmisse, og at kirkens lære på området var, at mennesker, der giftede sig igen efter en skilsmisse uden at have opnået en kirkelig annullering af deres ægteskab, levede i permanent synd.

Blandt kritikerne var kardinalerne Jean-Louis Tauran (præfekt for interreligiøs dialog), Angelo Bagnasco (formand for italienske bispekonference), Angelo Scola (Milano), Mauro Piacenza (leder af poenitariatet), Battista Re (tidl. præfekt for kongregationen for biskopperne) og Camillo Ruini (tidl. generalvikar for bispedømmet Rom). Sidstnævnte hævdede, at 85% af kardinalerne var imod Kaspers forslag, og at det udelukkende skyldtes en "forargelse" over det, når de fleste forholdt sig tavse. Omvendt fik forslaget støtte af kardinalerne Christoph Schönborn (Wien), Karl Lehmann (Mainz), Rainer Maria Woelki (Berlin), Reinhard Marx (München) og Oscar Rodriguez Maradiaga (Honduras), alle kardinaler med pastoral erfaring. Ifølge avisen afslørede debatten således en stigende splittelse i kardinalkollegiet på spørgsmålet om gengiftes ret til kommunion - et spørgsmål som utvivlsomt bliver det hele store debateme på den kommende familiesynode. (*The Tablet 29. marts 2014*)

At det især er de tyske kardinaler og biskopper, der støtter gengiftes adgang til kommunion, kan ikke overraske, for en diskussion herom har eksisteret i årevis i Tyskland. Med opbakning fra Wir sind Kirche og andre reformgrupper er der et massivt pres nedefra for at få ophævet forbuddet. Den nyvalgte formand for den tyske bispekonference, Ærkebiskoppen af München, kardinal Reinhard Marx, gav da også sit valg til formand for den tyske bispekonference kardinal Kaspers forslag sin fulde støtte. Omvendt har præfekten for Troslærekongregationen, kardinal Ludwig Müller til Allgemeine Zeitung udtalt, at de gengiftes problemer ikke løses ved at negligere Guds ord. Gengifte bør ikke modtage kommunionen, fordi de har brudt det ubrydelige bånd mellem to ægtefæller og levede i en tilstand af alvorlig synd. (*The Tablet 22. marts 2014*)

Kardinal Karl Lehmann har yderligere lagt ved på bålet med et udtalelse om, at de tyske biskopper burde tale mere modigt, når de er til samtale i Rom. Den skyhed og tilbageholdenhed, de hidtil har lagt for dagen, har givet folkene i kurien en for-

øget magtstatus, siger han. Han advarer også mod at forvente, at enhver kirkelig fornyelse kommer fra paven, uden at de troende selv gør noget. (*The Tablet 15. marts 2014*)

4. Misbrugssager

Præsters og ordensfolks seksuelle overgreb på børn og unge er desværre langt fra et afsluttet kapitel i vor kirke. Der dukker hele tiden nye sager frem, ligesom gamle sager dukker op til overfladen.

4.1. England: mand anlægger sag mod kirken

En 51-årig mand har anlagt sag mod bispedømmet Birmingham og krævet 300.000 pund i erstatning, fordi han i årene 1975-1986 blev misbrugt af en præst, uden at bispedømmet gjorde noget for at forhindre det. I 2012 forsøgte bispedømmet Portsmouth ellers at argumentere for, at det ikke kunne være ansvarlig for en præsts misbrug af børn, med dommen gik bispedømmet imod. Det har i England åbnet vinduet for flere krav om erstatning fra ofre for præsters seksuelle overgreb. (*The Tablet 5. april 2014*)

4.2. Bispedømme anlægger sag mod et andet bispedømme

Bispedømmet New Ulm i Minnesota (USA) har anlagt sag mod bispedømmet Clogher i Irland. Årsag: det irske bispedømme undlod at orientere de kirkelige myndigheder i New Ulm om, at en nu afdød præst, der kom fra Irland til USA i 1981, havde misbrugt børn siden 1960'erne - noget han fortsatte med efter ankomsten til USA. (*The Tablet 5. april 2014*)

4.3. Argentina: pave Frans lukkede øjnene

Ifølge den amerikanske organisation BishopAccountability.org skred pave Frans ikke ind over for præster, der havde misbrugt børn seksuelt, når han som ærkebiskop i Buenos Aires fik underretning derom. Der skulle være tale om tre tilfælde.

I den ene sag støttede han fader Grassi og var medunderskriver på en udtalelse fra den argentinske bispekonference, der erklærede præsten for uskyldig til trods for, at en domstol umiddelbart forinden havde idømt ham 15 års fængsel for seksuelle overgreb på børn. Den anden sag drejer sig om en præst, der forgreb sig på fem piger i årene 2002-2003. Da præstens biskop ikke ville foretage sig noget, henvendte pigernes familier sig til Bergoglio uden at få noget svar. Og den tredje sag handler om, at en religiøs orden betalte sig fra at få en af dens præster retsforfulgt af de civile myndigheder. Ordningen indebar en tavshedsforpligtelse fra ofrets side. Da præsten senere flygtede til USA, anmodede ofret Bergoglio om at ophæve tavsheden, men igen kom der intet svar. Den pågældende præst blev se-

nere udleveret fra USA og sidder nu fængslet i Argentina. Ifølge BishopAccountability levede pave Frans i disse tre sager ikke op til sit ansvar ved at tage ofrenes parti. (*The Tablet 22. marts 2014*)

4.4. Vatikanet undersøger beskyldningerne mod kardinal O'Brien

Ærkebiskoppen af St. Andrew og Edinburgh, kardinal Keith O'Brien, der var kendt for sine hårde fordømmelser af homoseksualitet, måtte som bekendt for et år siden pludselig træde tilbage og udeblive fra det konklave, der valgte pave Frans. Årsagen var, at det kom frem, at han havde udnyttet nogle præstestuderende seksuelt, da han var rektor for et præsteseminarium. Samtidig kunne aviserne fortælle, at andre præster havde foretaget sig noget lignende, og at der fandtes homoseksuelle netværk blandt præsterne, så de i lukkede kredse dyrkede deres seksualitet.

Hvor megen substans, der er i sådanne beretninger, skal være usagt, men det med eksistensen af homoseksuelle netværk har vi hørt om før i andre lande, for eksempel i Spanien. Men nu vil Vatikanet forsøge at finde ud af, hvad der er op og ned i alle de historier, der har verseret i Skotland, efter O'Brien blev tvunget til at trække sig som ærkebiskop. Paven har sendt den maltesiske biskop Charles Scicluna, der er Vatikanets chefanklager i seks sager, til Skotland, hvor han fra den 8. til den 10. april har lyttet til og indsamlet vidnesbyrd, givet af tidligere og nuværende præster, om ethvert tilfælde af seksuelt misbrug, begået imod dem af andre præster." (*The Guardian 5. april 2014*)

4.5. Italien: kirken vil ikke anmelde præster

Vatikanet har pålagt biskopper, der sidder inde med viden om præster, der har krænket børn seksuelt, at anmelde disse til de civile myndigheder. Men Vatikanet har også sagt, at den nationale lovgivning på området skal overholdes. Da der i Italien ikke findes nogen lov, der påbyder anmeldelse af seksuelle overgreb, har den italienske bispekonference derfor besluttet, at biskopperne ikke skal anmelde sexkrænkende præster til de civile myndigheder. De italienske biskopper er i øvrigt først nu blevet færdige med at udarbejde retningslinier, der skal sikre børn, noget de skulle have gjort for over to år siden, for fristen for indsendelse af beredskabsplaner til godkendelse i Vatikanet var den 31. maj 2012 (se VEOK-Information nr. 17, 25. juni 2012). Denne bevidste trækken i langdrag tyder bestemt ikke på, at emnet har haft særlig høj prioritet. Og med erklæringen om ikke at ville anmelde præster fortæller man, at sådanne sag skal lægfolk hverken underrettes om eller blande sig i. Dem ordner vi bag nedrullede gardiner internt i kirken. (*The Tablet 5. april 2014*)

4.6. Vatikanet: ny kommission til beskyttelse af børn

Den 5. december sidste år meddelte pave Frans, at han på opfordring af C8 (hans otte mands kardinalråd) ville oprette en kommission til beskyttelse af børn. Nu har han udpeget dens otte medlemmer. Fire af dem er kvinder: ireren Marie Collins, selv misbrugt som trettenårig og kendt i offentligheden for sin støtte til ofrene og sit krav om kirkelige sanktioner over for de biskopper, der lukkede øjnene for deres præsters overgreb på børn, baroness Sheila Hollins, en britisk psykiater og medlem af Overhuset, Catherine Bonnet, en fransk børnepsykiater og Hanna Suchocka, der er Polens tidligere statsminister og ambassadør ved Den hellige Stol. De sidste medlemmer er den italienske jurist Claudio Papale, der arbejder i Troslærekongregationen, ærkebiskoppen af Boston, kardinal Seán O'Malley, argentineren Humberto Miguel Yáñez SJ og tyskeren Hans Zollner SJ. Af de to sidste er den første professor i moralteologi på Gregoriana Universitetet i Rom, den anden chef for centret for børnebeskyttelse på samme universitets psykologiske institut. (*National Catholic Reporter* 22. marts, *The Tablet* 29. marts 2014).

Det at fem ud af otte medlemmer er lægfolk og fire tilmed kvinder, er lidt af en sensation, for det har man vist aldrig tidligere oplevet i Vatikanets lange historie. Det store spørgsmål bliver dog, om kommissionen vil anbefale, at der skrives ind over de mange biskopper, som har lukket øjnene for deres præsters misbrug af børn og unge, eller som har forsøgt at skjule problemerne ved at betale penge til ofrene.

5. Luksusbiskopper

Biskopperne vil gerne fortælle os, at de er apostlenes efterfølgere. Men der er vist ikke ret mange af dem, der lever som apostlene. Nu kan man selvfølgelig ikke i vort århundrede leve, som man gjorde i det første århundrede, men det er jo ikke ensbetydende med, at biskopper skal køre rundt i dyre limousiner, flyve på business class og bo i palæer. Pave Frans har med sin egen jævne livsførelse sat et eksempel, men hvor mange biskopper der følger det, er et godt spørgsmål. Her er to eksempler på biskopper, der ikke rigtig har forstået, hvad det vil sige at være biskop i pave Frans' tid.

Den ene er selvfølgelig biskop Franz-Peter Tebartz-van Elst i Limburg. Ombygningen og reoveringen af hans bispebolig var så ekstravagant, at pave Frans sidste år gav ham orlov og bad den tyske bispekonference gennemgå regnskaberne. Deres rapport på 108 sider blev offentliggjort den 26. marts. Heraf fremgår, at ombygningen, der oprindeligt var budgetteret til 5.5 mill. euro, endte med at koste 31 mill. Nogle af budgetoverskridelserne var byggeteknisk betinget, men der var også andre, der skyldtes biskoppens særlige ønsker: at vindueskarmene skulle være af bronze (pris: 1.73 mill. euro), opførelsen af en vindeltrappe (pris: 171.000 euro), udsmykning af værelserne (pris: 1.17 mill. euro) og - man tror det ej - indretningen af et bassin med karper i gården (pris: 213.000 euro).

Da rapporten forelå, lagde biskop Tebartz-van Elst hele skylden på sin generalvikar, der havde det kirkelige tilsyn med ombygningen, men efter et møde to dage senere med pave Frans undskyldte han og meddelte, at han trak sig som biskop. Som kommentar udtaler ærkebiskoppen af München, kardinal Marx, at sagen viser, at der er behov for større åbenhed om kirkernes regnskaber og bedre kontrol med, hvad pengene bliver brugt til.

(The Independent 28. marts og The Tablet 5. april 2014)

Det store spørgsmål er selvfølgelig nu, hvad bispedømmet skal bruge det luksuriøse palæ til, for man kan vel ikke forestille sig, at den nye biskop flytter ind i det?

Men det er ikke kun i Tyskland, vi finder biskopper, der opfører sig som fortidens konger og fyrster. I USA har der her i foråret været en lignende sag som i Limburg, om end af noget mindre dimension. Det drejer sig om den kæmpevilla i Atlanta, Georgia, som en nevø til Margaret Mitchell (forfatter af "Borte med blæsten") havde foræret kirken med henblik på bolig for ærkebiskop Wilton Gregory.

VI ER OGSÅ KIRKEN- en forening af katolikker

www.veok.dk

Udgifterne til villaens renovering kom op på 2.2 mill. US \$, hvilket har vakt stor forargelse blandt stiftets katolikker. Ærkebiskoppen har nu offentligt undskyldt og meddelt, at villaen vil blive solgt. (*Vatican Insider* 1. april og *The Tablet* 5. april 2014)

Kaare Rübner Jørgensen